

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 405/04-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. decembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Tomáša Vavra, bytom H., toho času v L., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 21 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uzneseniami Okresného súdu Piešťany sp. zn. 1 Tp 8/04 zo 16. januára 2004 a Krajského súdu v Trnave pod sp. zn. 3 Tpo 8/04 z 26. februára 2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Tomáša Vavra o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. mája 2004 doručená sťažnosť Tomáša Vavra (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 21 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupmi a uzneseniami Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Tp 8/04 zo 16. januára 2004 a Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 8/04 z 26. februára 2004.

Podľa obsahu sťažnosti a jej doplnenia okresný súd v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, a takisto krajský súd v konaní, ktorým zamietol jeho sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu, porušili označené články ústavy, listiny a dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že *„Sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu justičnej polície v Piešťanoch pod č. k. OÚJP – 279/Pn 2003 zo dňa 19. 9. 2003 podľa § 163 ods. 1 Tr. por. pre trestný čin podľa § 187 ods. 1 písm. b), d) ods. 2 písm. c) Tr. zák.*

Trestné stíhanie sťažovateľa sa začalo na základe dôkazu získaného nezákonným spôsobom, ak nie trestným činom.

Ide predovšetkým o skutočnosť, že v byte, ktorý mal prenajatý, bola vykonaná domová prehliadka bez splnenia podmienok predpokladaných ustanovením § 82 a nasl. Tr. por. (a teda aj Ústavy Slovenskej republiky).

Trestné stíhanie proti sťažovateľovi nie je vedené riadnym procesným postupom, lebo samotné trestné stíhanie sa opiera o nezákonné zaobstaranie dôkazov, keď vykonaná domová prehliadka, ktorou boli dôkazy proti sťažovateľovi zaobstarané, bola uskutočnená protizákonným aj protiústavným postupom.

Sťažovateľ nesúhlasil s prehliadkou bytu, ktorý mal prenajatý, prehliadka sa vykonala proti jeho vôli, ktorú jasne prezentoval. Policajné orgány porušili zákon a dokonca sa možno dopustili trestného činu podľa § 238 Tr. zák. a iných, pri vykonávaní prehliadky prekonali odpor sťažovateľa (...).

Sťažovateľ svoju sťažnosť proti rozhodnutiu o väzbe odôvodnil a uviedol všetky skutočnosti, ktoré považoval za nezákonné.

Robil tak však úplne zbytočne, pretože Okresný súd v Piešťanoch ani Krajský súd v Trnave sa v rozhodnutí o sťažnosti nimi nezaoberal, čo sťažovateľ pokladá za svojvôľu a postup celkom sa vymykajúci zákonnosti. Takýto postup súdu, je možné považovať

za postup, v ktorom absentuje zákonné a ústavne konformné odôvodnenie väzby v zmysle čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 17 ods. 2 a 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (...).

Ak odôvodnenie rozhodnutia o vzatí do väzby neobsahuje vysporiadanie sa s obranou sťažovateľa v jej základe poukazujúcim na nezákonnosť, sú právne závery súdu porušením ústavného princípu zákazu ľubovôle v rozhodovaní, preto je potrebné takéto rozhodnutie považovať za stojace v rozpore s čl. 36 ods. 1 Listiny, ako i s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (...).

Sťažovateľ tiež poukazuje na skutočnosť, že o väzbe zrejme nerozhodol senát Okresného súdu v Piešťanoch“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal toto rozhodnutie:

„Konaním Krajského súdu v Trnave a Okresného súdu v Piešťanoch o žiadosti o prepustenie z väzby sťažovateľa zo dňa 22. 12. 2003, v trestnej veci sťažovateľa vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 3 Tpo 8/04 a na Okresnom súde v Piešťanoch pod sp. zn. 1 Tp 8/04, došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ďalej došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a k porušeniu práva sťažovateľa na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 8/04 zo dňa 26. 2. 2004 a uznesenie Okresného súdu v Piešťanoch sp. zn. 1 Tp 8/04 zo dňa 16. 1. 2001 sa zrušujú.“

Sťažovateľ tiež žiada ústavný súd, aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk a úhradu trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb

alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanovených zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa a jej príloh vyplýva, že vo veci sťažovateľa rozhodovali všeobecné súdy v trestnom konaní, pričom o jeho žiadosti o prepustenie z väzby rozhodol okresný súd v prípravnom konaní uznesením sp. zn. 1 Tp 8/04 tak, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu ako nedôvodnú zamietol, proti čomu podal sťažovateľ sťažnosť z 31. januára 2004, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 8/04 z 26. februára 2004 tak, že sťažnosť zamietol. Ústavný súd ďalej zistil, že v súčasnom období sa trestná vec sťažovateľa nenachádza už v štádiu prípravného konania, ale v štádiu súdneho konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 19/04 po podaní obžaloby doručenej súdu 23. februára 2004. Okresný súd rozsudkom z 18. júna 2004 vo veci rozhodol. Toto rozhodnutie ešte nenadobudlo právoplatnosť.

Sťažovateľ namieta v uvedených konaniach pred všeobecnými súdmi porušenie jeho základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 21 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 21 ods. 1 ústavy obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.

Podľa čl. 21 ods. 2 ústavy domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. (...)

Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len preto, že nie je schopný dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

1. Sťažnosť sťažovateľa v tej časti, v ktorej namieta porušenie jeho základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 21 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/04 zo 16. januára 2004, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ústavný súd odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Ústavný súd tak urobil vo vzťahu k napadnutému postupu okresného súdu so zreteľom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, keď ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup okresného súdu, pretože o sťažnosti proti jeho uzneseniu je oprávnený rozhodnúť krajský súd (III. ÚS 135/04).

2. V tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 21 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 listiny postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 8/04 z 26. februára 2004, ústavný súd sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti pravidelne skúma, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť aj vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade okresného súdu a krajského súdu ide o väzobné súdy rozhodujúce v trestnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom odmietnutia sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02, IV. ÚS 66/02), a tiež absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej (mutatis mutandis III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná judikatúra).

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta porušenie ním označených základných práv a slobôd rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu v súvislosti s podľa neho nezákonne vykonanou domovou prehliadkou v byte, ktorý mal prenajatý. Touto domovou prehliadkou boli podľa sťažovateľa nezákonne získané dôkazy na začatie trestného stíhania. Sťažovateľ tvrdí, že trestné stíhanie proti nemu nie je vedené riadnym procesným postupom, lebo sa *„opiera o nezákonné zaobstaranie dôkazov, keď vykonaná domová prehliadka (...) bola uskutočnená protizákonným aj protiústavným postupom“*. Na uvedené skutočnosti sťažovateľ poukazoval v sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, ako aj v žiadosti o prepustenie z väzby, o ktorých okresný súd a krajský súd rozhodol, pričom sa týmito dôvodmi nezaoberal, čo sťažovateľ považuje za svojvôľu a postup, v ktorom absentuje zákonné a ústavne konformné odôvodnenie väzby.

Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku „Vyšetrovateľ, prokurátor a sudca sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili. Sudca tak koná v prípravnom konaní iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie väzby (§ 71 ods. 1), pri rozhodovaní o návrhu prokurátora o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa odseku 2. Ak pominie dôvod väzby, musí byť obvinený ihneď prepustený na slobodu. V prípravnom konaní o tom môže rozhodnúť aj prokurátor. Ak v prípravnom konaní prokurátor zistí, že dôvody väzby sa zmenili, podá návrh príslušnému sudcovi na rozhodnutie o zmene dôvodov väzby“.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku „Obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhovie, predloží ju bez meškania súdu. O takej žiadosti sa musí neodkladne rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia“.

Podľa § 72 ods. 3 Trestného poriadku „Ak prokurátor súhlasí s prepustením obvineného na slobodu, môže v konaní pred súdom o prepustení z väzby rozhodnúť predseda senátu“.

Podľa § 181 ods. 1 Trestného poriadku „Podanú obžalobu treba na súde najskôr preskúmať z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytuje spoľahlivý podklad, najmä preveriť, či prípravné konanie, ktoré jej predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či jeho výsledky dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Na to slúži predbežné prejednanie obžaloby“.

Podľa § 181 ods. 2 Trestného poriadku „Po podaní obžaloby súd rozhoduje samostatne všetky otázky súvisiace s ďalším konaním a je povinný – nevyčkávajúc na ďalšie návrhy – urobiť všetky rozhodnutia a opatrenia, ktoré sú potrebné na vybavenie obžaloby, na skončenie veci a na výkon súdneho rozhodnutia“.

Vzhľadom na uvádzané dôvody sťažovateľa, ako aj nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 135/04 z 10. júna 2004 a uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 320/04 by bolo možné vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 8/04 z 26. februára 2004, ktoré sa v tomto zmysle javí ako arbitrárne.

Krajský súd ale rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa, ktorú podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. Tp 8/04 zo 16. januára 2004 dňa 26. februára 2004, teda v čase, keď sa trestná vec sťažovateľa už nenachádzala v štádiu prípravného konania (23. februára 2004 bola podaná obžaloba), ale v štádiu trestného stíhania, v ktorom sa pred

príslušným súdom prejednáva a rozhoduje o otázke viny a trestu (§ 180 až 244 Trestného poriadku, konanie pred súdom).

Po podaní obžaloby o veci rozhoduje súd, ktorý rozhoduje o všetkých otázkach súvisiacich s ďalším konaním. Orgány prípravného konania už nie sú oprávnené vykonávať úkony. Po podaní obžaloby súdu je teda tento súd príslušný aj na rozhodovanie o jeho väzbe vrátane žiadosti o prepustenie z väzby, ako aj preskúmania zákonnosti prípravného konania a preskúmania zákonnosti vykonanej domovej prehliadky v prvom stupni okresný súd (senát podľa rozvrhu práce), pričom krajský súd je príslušný na rozhodovanie o väzbe ako súd sťažnostný (za predpokladu, že okresný súd o väzbe rozhodne a jeho rozhodnutie je napadnuté sťažnosťou) v rámci prípravného konania.

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd bol v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 8/04 príslušný na rozhodovanie iba do 23. februára 2004, pričom len do tohto dňa mohol eventuálne porušiť základné práva sťažovateľa súvisiace s osobnou slobodou v zmysle čl. 17 ústavy.

Všeobecný súd môže svojím konaním a rozhodnutím porušiť súvisiace právo alebo slobodu len vtedy, keď je daná jeho príslušnosť, na základe ktorej koná zákonný sudca, a ak tomu tak nie je, k porušeniu základných práv a slobôd nemôže dôjsť.

Krajský súd po podaní obžaloby už nebol príslušný na rozhodovanie o návrhoch podaných v rámci prípravného konania, a preto pokiaľ rozhodoval 26. februára 2004 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 8/04, rozhodoval ako nezákonný súd. O veci sťažovateľa vrátane preskúmania zákonnosti vykonanej domovej prehliadky, ako aj porušenia jeho základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy však z úradnej povinnosti po podaní obžaloby v súlade s princípom legality podľa čl. 2 ods. 2 ústavy musí rozhodnúť okresný súd podľa § 181 Trestného poriadku.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že predmetné rozhodnutie z právneho hľadiska nemá účinky takého rozhodnutia, ktoré by bolo spôsobilé porušiť označené

základné práva a slobody sťažovateľa, a preto bola sťažnosť v tejto časti odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2004